

ارائه‌ی مدلی خطی برای ارزیابی عملکرد واحدهای تصمیم‌گیری با رویکرد تحلیل پوششی داده‌ها و اوزان مشترک مورد مطالعه: شرکت‌های دارویی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادر تهران

مهمنگی صنایع و مدیریت شرف، (تالیفی)، ۱۳۹۹، ۱۰، ۲، ص. ۱۴۳-۱۶۱
دوری: ۱۰۰، شماره: ۱۰/۱، سال: ۱۴۰۰

مقصود امیری (استاد)

محمد تقی تقی‌فرد (دانشیار)

حسام افخاری * (کارشناس ارشد)

دانشکده‌ی مدیریت و حسابداری، دانشگاه علامه طباطبائی

تحلیل پوششی داده‌ها رویکردی ناپارامتری برای ارزیابی عملکرد واحدهای تصمیم‌گیری متجلّنس است. این رویکرد با اختصاص وزن‌هایی به ورودی‌ها و خروجی‌های واحدهای و محاسبه‌ی کارایی نسبی، عمل ارزیابی را انجام می‌دهد. از ایده‌هایی وارد به این رویکرد انعطاف‌پذیری اوزان از واحدی به واحد دیگر است که اساس ارزیابی بر پایه‌ی مشترک را فراهم نمی‌کند. در این مطالعه به منظور محاسبه‌ی اوزان مشترک مدلی خطی و تک مرحله‌ی که ایجاد تفاوت اوزان را رفع می‌کند، ارائه می‌شود. در راستای اعتبارسنجی مدل، به مقایسه‌ی ضرایب همیستگی نتایج مدل با سایر مدل‌های مشابه پرداخته شده است. سپس شرکت‌های دارویی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادر تهران بر مبنای کارایی نسبی به دست آمده از مدل ارزیابی می‌شوند. نتایج نشان می‌دهد در میان ۲۹ واحد مورد ارزیابی، ۳ واحد کارا هستند. در انتها تحلیل حساسیت بر روی مقادیر خروجی انجام شده است.

mg_amiri@yahoo.com
dr.taghavifard@gmail.com
hesameftehhari@ymail.com

واژگان کلیدی: ارزیابی عملکرد، تحلیل پوششی داده‌ها، اوزان مشترک،
شرکت‌های دارویی، بورس اوراق بهادر تهران.

۱. مقدمه

عملکرد یکی از مباحثی است که از دیرباز تا کنون با کلیه‌ی مباحث مدیریتی پیوند خورده است و یکی از مفاهیم بنیادین در مدیریت محسوب می‌شود؛ زیرا بسیاری از وظایف مدیریت بر اساس آن شکل می‌گردند.^[۱] امروزه اغلب سازمان‌ها در محیطی پویا و رقابتی در حال فعالیت هستند، محیطی که متغیرهای داخلی و خارجی در آن مدام در حال تغییر هستند و امکان پیش‌بینی این تغییرات بسیار سخت و دشوار است و این سازمان‌ها هزینه‌های فروزان و زمان زیادی را صرف تهیه و تدوین و اجرای راهبردها می‌کنند تا بتوانند به اهداف بزرگ و چشم‌اندازهایشان دست یابند. بنا بر این، آگاهی از این که عملکرد سازمان تا چه حد در جهت رسیدن به این اهداف بوده و موقعیت آن در محیط پیچیده و پویای امروز کجاست، برای مدیران و سازمان‌ها اهمیت زیادی دارد.^[۲] موضوع ارزیابی عملکرد در سازمان تا آن حد اهمیت یافته است که صاحب‌نظران دانش مدیریت بر این عقیده‌اند «که آن‌چه را که نتوان اندازه‌گیری کرد نمی‌توان مدیریت کرد».^[۳] آرتلی^۱، نیز ارزیابی عملکرد را قلب و روح مدیریت نویسنده مسئول

* تاریخ: دریافت ۱۱/۶/۱۳۹۷، اصلاحیه ۳/۲۱، ۱۳۹۸، پذیرش ۷/۷/۱۳۹۸، پذیرش DOI:10.24200/J65.2019.52190.1938

که ضمن بررسی واحدهای با اوزانی برابر و فراهم آوردن شرایطی یکسان برای ارزیابی واحدهای از سادگی و قدرت تکیک‌پذیری بالایی برخوردار است و مدیران را در امر تصمیم‌گیری باری می‌دهد. همچنین، سعی بر آن بوده است تا مدلی تک مرحله‌یی ارائه شود که بدون نیاز به نتایج مدل پایه‌یی عمل ارزیابی را انجام دهد. علاوه بر آن در این پژوهش به منظور محاسبه‌ی حاشیه‌ی امنیت (میران حساس بودن کارایی هر واحد نسبت به تغییر در خروجی سایر واحدهای)، تحلیل حساسیت انجام می‌شود.

۲. مبانی نظری

۱.۲. ارزیابی عملکرد

وزارت امور داخلی آمریکا ارزیابی عملکرد را به صورت فرایند نظام‌مند تعریف می‌کند که کارها و انتظارات را برنامه‌ریزی و تنظیم کند؛ نظارت مستمر بر عملکرد داشته باشد؛ ظرفیت اجرا را ایجاد کند؛ به صورت دوره‌یی عملکرد را رتبه‌بندی کند و به عملکرد مناسب، پاداش می‌دهد.^[۱۳]

۲.۲. کارایی

کارایی بیان‌گر میران بهره‌وری یک سازمان از منابع خود در عرصه‌ی تولید نسبت به بهترین عملکرد در مقطعی از زمان است.^[۱۴]

۳.۲. تحلیل پوششی داده‌ها

در سال ۱۹۵۷ فارل با استفاده از روشی مانند اندازه‌گیری در مباحثه مهندسی، اقدام به اندازه‌گیری برای یک واحد تولیدی کرد. موردی که فارل برای اندازه‌گیری کارایی مدنظر قرار داد، شامل یک ورودی و یک خروجی بود. چارنز، کوپر و رودز، دیدگاه این روش را توسعه دادند و مدلی را ارائه کردند که توانایی اندازه‌گیری کارایی با چندین ورودی و خروجی را دارد.^[۱۵] این مدل با توجه که به این‌که تمام داده‌ها را بررسی می‌کند، تحلیل پوششی (فراگیر) داده‌ها نام گرفت و اولین بار در رساله‌ی دکتری ادوارد رودز و به راهنمایی آقای کوپر به منظور ارزیابی رشد تحصیلی دانش‌آموzan مدارس دولتی امریکا در دانشگاه کارنگی کارایی را بررسی کرد.^[۱۶] در مقاله‌یی با عنوان اندازه‌گیری کارایی واحدهای تصمیم‌گیری ارائه شد.^[۱۷] از آن‌جا که این مدل توسط چارنز، کوپر و رودز ارائه شد به مدل CCR که از حروف اول نام این سه فرد تشکیل شده است، معروف شده^[۱۸] و به فرم زیر است:

$$MaxZ_0 = \sum_{r=1}^s u_r y_r.$$

s.t :

$$\begin{aligned} \sum_{i=1}^m v_i x_i &= 1 \\ \sum_{i=1}^m v_i x_{ij} - \sum_{r=1}^s u_r y_{rj} &\geq 0 \quad j = 1, 2, \dots, n \\ v_i, u_r &\geq 0 \end{aligned} \quad (1)$$

که در آن x_i و y_{rj} به ترتیب ورودی نام و خروجی i ام واحد زام و v_i و u_r به ترتیب وزن ورودی i ام و وزن خروجی i ام هستند.

اندازه‌گیری کارایی به دلیل اهمیتی که در ارزیابی عملکرد یک شرکت یا سازمان دارد، همواره مورد توجه محققان بوده است. مدیران نیز اغلب تمايل دارند عملکرد واحد یا سازمان خود را ارزیابی کنند و عملکرد سازمان خود را با عملکرد سایر رقبا مقایسه کنند، تا بر اساس نتایج حاصل از آن برای آینده‌یی بهتر برنامه‌ریزی و عملکرد نمایند. برای این منظور تاکنون روش‌های مختلفی برای ارزیابی عملکرد روش‌های قدرتمند ارزیابی عملکرد است که با اندازه‌گیری کارایی نسبی واحدهای تصمیم‌گیری این امکان را برای مدیران فراهم می‌آورد و ابزاری را برای محکم‌زنی عملکرد سازمان در مقابل سایر سازمان‌های مشابه در اختیار مدیران قرار می‌دهد و امروزه به صورت چشمگیری در ارزیابی عملکرد سامانه‌هایی با چندین ورودی و چندین خروجی کاربرد یافته است. رشد مستمر و کاربرد فراوان این روش در سی سال اخیر، چه در بعد وجه نظری و چه در قلمرو کاربردی، آن چنان بوده که حتی شگفتی خود صاحب‌نظران را برانگیخته است.^[۷] این روش اولین بار توسط چارنز و کوپر و رودز^۳ در سال ۱۹۷۸ معرفی شد.^[۸] مدل پایه‌یی تحلیل پوششی داده‌ها^۴ توسعه‌یی روش اندازه‌گیری کارایی فنی بیان شده توسط فارل^۵ با یک ورودی و یک خروجی است که در این روش، برای محاسبه‌ی کارایی، چندین ورودی و خروجی در نظر گرفته می‌شود^[۹] و با استفاده از برنامه‌ریزی خطی، ورودی‌ها و خروجی‌های چندگانه را با تخصیص وزن‌هایی که از حل مدل به دست می‌آید به یک ورودی و یک خروجی تبدیل می‌کند و کار ارزیابی کارایی را انجام می‌دهد.^[۱۰] مدل‌های پایه‌یی تحلیل پوششی داده‌ها، باید به طور جدگانه برای هر یک از واحدهای تصمیم‌گیری (DMU)^۶ اجرا شود، تا کارایی واحدهای تحت بررسی محاسبه شود. به عبارت دیگر، چنان‌چه n واحد ارزیابی شوند، باید n بار مدل نوشت و حل شود که باعث می‌شود وزن‌هایی به دست آمده برای مجموعه‌یی از ورودی‌ها و خروجی‌ها از واحدی به واحدی دیگر تغییر کند. این تغییر و تفاوت در اوزان از ابادهای وارد شده به مدل تحلیل پوششی داده‌هاست و این سوال را پیش می‌آورد که از میان وزن‌های مختلف موجود، کدام وزن مناسب‌تر است؟^[۱۱] در برخی موارد، دادن وزن‌های متفاوت به یک عامل غیرقابل قبول قبول است؛ این انعطاف‌پذیری در وزن‌ها، مانع از مقایسه‌یی بین واحدهای ریز باشد. همچنین این رویکرد واحدهای تحت بررسی را به دو گروه کارا و ناکارا تقسیم می‌کند. واحدهای ناکارا با توجه به امتیاز کارایی قبل از داده‌های کارا، با توجه به این که دارای امتیاز کارایی برابر با یک هستند، رتبه‌نایاب‌اند؛ به عبارت دیگر مدل‌های پایه‌یی به دلیل عدم ایجاد رتبه‌بندی کامل بین واحدهای کارا امکان مقایسه‌ی واحدهای کارا را با یکدیگر به راحتی فراهم نمی‌آورد. نیاز به رتبه‌بندی بین واحدهای کارا و حفظ میزان عدم کارایی واحدهای ناکارا نیازی اجتناب ناپذیر است.^[۱۲] ایده‌ی وزن‌های مشترک، روشن است که برای پاسخگویی به سوالات و ایراد وارد به روش تحلیل پوششی داده‌ها ایجاد شده است. در روش وزن‌های مشترک، با بهره‌گیری از مدل‌هایی، وزن‌هایی یکسان برای ورودی و خروجی‌های مشابه واحدهای تحت ارزیابی به دست می‌آید که مبنایی برای ارزیابی و محاسبه‌ی کارایی واحدهای قرار می‌گیرد؛ به عبارت دیگر در این روش برخلاف روش تحلیل پوششی داده‌ها که برای عاملی یکسان به تعداد واحدهای تحت بررسی وزن در نظر می‌گیرد، برای عاملی یکسان، فقط یک وزن در نظر گرفته می‌شود. تا کنون مدل‌های گوناگونی برای محاسبه‌ی اوزان مشترک ارائه شده است که برخی از این مدل‌ها خطی و برخی غیر خطی‌اند و در بعضی مدل‌ها از نتایج به دست آمده از مدل پایه‌یی برای محاسبه‌ی اوزان مشترک استفاده می‌شود.

در پژوهش حاضر نیز به منظور پاسخگویی به ابادهای وارد بر مدل پایه‌یی تحلیل پوششی داده‌ها، مدلی خطی برای محاسبه‌ی اوزان مشترک ارائه شده است

۴.۲ اوزان مشترک

روش وزن‌های مشترک، روشی است که برای پاسخگویی به سوالات و ایراد وارد به روش تحلیل پوششی داده‌ها ایجاد شده است. موضوع اوزان مشترک اولین بار توسط رل^۷ و همکاران در سال ۱۹۹۱ مطرح و بررسی شد.^[۱۵] در روش تحلیل پوششی داده‌ها با وزن‌های مشترک، وزن‌هایی یکسان برای ورودی و خروجی‌های واحدهای تحت ارزیابی محاسبه می‌شود که مبنایی برای ارزیابی و محاسبه کارایی واحدهای قرار می‌گیرد؛ به عبارت دیگر در این روش برخلاف روش تحلیل پوششی داده‌ها که برای عملی یکسان به تعداد واحدهای تحت بررسی وزن در نظر می‌گیرد، برای عملی یکسان، فقط یک وزن در نظر گرفته می‌شود. هدف اصلی این ایده، ایجاد پایه و مبنایی مشترک برای رتبه‌بندی واحدهای تصمیم‌گیری با اوزانی وزن‌های مشترک است.^[۱۶]

۵.۲ تحلیل حساسیت

رویه‌یی است که بعد از به دست آوردن جواب بهینه به اجرا در می‌آید و تعیین کننده‌ی میزان حساسیت جواب بهینه در مقابل تغییرات معین در مدل اصلی است.^[۱۷]

۶.۲ واحد تصمیم‌گیرنده

یک جزء عنصر که می‌تواند سازمان، واحد تولیدی، واحد خدماتی، یک بخش و ... باشد که در یک مجموعه مستقل‌ا در حال فعالیت است و با مصرف تعدادی منبع به عنوان ورودی، تعدادی خروجی را تولید می‌کند. مفهوم تولید در مورد DMU به صورت عام مورد استفاده قرار می‌گیرد و صرفاً به معنای تولید کالا نیست.^[۱۸]

۳. پیشینه‌ی پژوهش

موضوع اوزان مشترک اولین بار توسط رل در سال ۱۹۹۱ مطرح و بررسی شد. به طور خلاصه هدف از این تحقیق ارائه‌یی مدل‌هایی است که از طریق آنها فقط یک وزن برای هر یک از شاخص‌های ورودی و خروجی به دست آید و کارایی واحدهای تحت بررسی با استفاده از اوزان مشترک محاسبه شود.^[۱۹] استرن و فریدمن^۸ (۱۹۹۵) مطالعه‌یی با هدف توسعه‌یی یک روش جدید برای فراهم آوردن بهترین وزن‌های مشترک برای تمام واحدهایی که به طور بهینه بین واحدهای کارا و ناکارای تحلیل پوششی داده‌ها تابیز قائل می‌شود، انجام دادند. این مدل تفکیک نسبت‌های تحلیل پوشش داده‌ها نام دارد و با ایجاد نسبت بین ترکیب ورودی و ترکیب خروجی، وزن‌های مشترک را از طریق بهینه‌سازی غیرخطی بازآش از جدایی واحدهای کارا و ناکارای تحلیل پوششی داده‌ها محاسبه می‌کند.^[۱۹] هاشیمoto و وو^۹ (۲۰۰۴) به منظور تعیین ترتیب اشخاص با جمع‌آوری داده‌های کمی مریط و بیزگی‌های متعدد، سامانه‌ی رتبه‌بندی جامعی ارائه می‌دهند. در این مطالعه با استفاده از تحلیل پوششی داده‌ها و برنامه‌ریزی سازشی که نهایتاً اوزان مشترک متغیرهای ورودی و خروجی محاسبه می‌شود، به رتبه‌بندی گزینه‌ها اقدام می‌شود. در این مقاله هر شخص برگزیده به عنوان یک واحد در نظر گرفته می‌شود و ابتدا با استفاده از مدلی که مشابه مدل کوک و کرس^{۱۰} (۱۹۹۱) است^[۲۰]، وزن‌های متغیرهای ورودی و خروجی به ازای هر واحد محاسبه می‌شود و سپس با برنامه‌ریزی سازشی با هدف کمینه کردن مجموع انحرافات هر واحد از نقطه‌ای ایده‌آل، وزن‌های مشترک محاسبه می‌شود. آنها با بیان این که نرم دو کمینه‌ی فاصله‌یی بین نقطه‌یی ایده‌آل تا نقطه‌یی ارزیابی واقعی را اندازه‌گیری می‌کنند،

و همکاران در مقاله‌ی یک مدل برنامه‌ریزی آرمانی برای محاسبه‌ی اوزان مشترک ارائه می‌دهند. در این مدل ابتدا مجموعه‌ی وزن‌های ورودی و خروجی با استفاده از مدل‌های پایه‌ی تحلیل پوششی داده‌ها محاسبه می‌شوند و در مدلی دیگر با هدف کاهش اختلاف وزن‌های مشترک با وزن‌های ایده‌آل به دست آمده، اوزان مشترک محاسبه می‌شوند.^[۲۶] سلام زاده^[۲۶] با در نظر گرفتن سود خالص و فروش صادراتی برای خروجی و هزینه‌های مواد مستقیم، دستمزد مستقیم، هزینه‌های اداری فروش و عمومی برای ورودی‌های با رویکرد تحلیل پوششی داده‌ها شرکت‌های دارویی را بررسی کرده و واحدهای کارا را بر اساس مدل ابرکارا رتبه‌بندی کرده است.^[۲۷] شجاع^[۲۷] شرکت‌های سیمانی را با رویکرد تحلیل پوششی داده‌ها ارزیابی می‌کند و متغیرهای مواد مستقیم، دستمزد مستقیم، هزینه‌ی سربار، هزینه‌های توزیع فروش و اداری را به عنوان ورودی و متغیرهای سود خالص و فروش را به عنوان خروجی در نظر می‌گیرد و ارتباط تحلیل پوششی داده‌ها با بازده و قیمت سهام را بررسی می‌کند.^[۲۸] امیری^[۲۸] و همکاران نیز با استفاده از منطق فازی مدلی برای محاسبه وزن‌های مشترک ارائه می‌دهند. در این مطالعه ابتدا با ارائه مدلی که بر اساس مدل‌های ورودی محور نوشه می‌شود و هم‌زمان جمع وزنی خروجی‌ها بیشینه و جمع وزنی ورودی‌ها کوچک‌تر از یک است، حد بالایی برای رتبه‌بندی واحدهای ارائه می‌کند. بیشینه کردن میانگین موزون خروجی‌ها، به ازای هر یک از واحدهای محاسبه می‌شود و سپس با استفاده از منطق فازی، اوزان مشترک، به طوری که مجموع موزون خروجی‌ها به حد بالای خود نزدیک شوند، محاسبه می‌شود.^[۲۹] ساعتی و شایسته در مقاله‌ی با عنوان خود نزدیک شوند، محاسبه می‌شود.^[۲۹] ساعتی و شایسته در مقاله‌ی با مشترک در تحلیل پوششی داده‌ها، سه روش را برای رتبه‌بندی واحدهای ارائه می‌دهند. در روش اول که وزن مشخصه نامیده می‌شود ابتدا کارایی وزن‌های تمام واحدهای تصمیم‌گیری با استفاده از مدل CCR محاسبه می‌شود و سپس از طریق رابطه‌ی که در آن وزن مشترک میانگینی از وزن‌های به دست آمده است، که سهم هر وزن در این نسبت به میزان کارایی می‌باشد، اوزان مشترک محاسبه می‌شوند. در روش دیگر، که با عنوان روش نماینده‌ی محاسبه‌ی وزن‌ها در فاصله‌ی مساوی معرفی می‌شود، ابتدا کران و محدودیت‌هایی برای وزن‌ها در نظر گرفته می‌شود. کران بالا و پایین با روش تقسیم فاصله‌ی وزنی به دست می‌آید و نهایتاً با دو روش میانگین کران‌ها و روش میانگین موزون، دو مجموعه از وزن‌های مشترک محاسبه می‌شوند. روش سوم که روش برترین وزن میانگین است، به مظ惆 مقایسه‌ی نتایج دو روش اول ارائه می‌شود، بدون محاسبه‌ی وزن‌های مشترک و با استفاده از نتایج مدل CCR واحدهای کارا رتبه‌بندی می‌شوند.^[۳۰] اصغریان^[۳۰] و همکاران در مقاله‌ی خود بیان می‌کنند که تحلیل پوششی داده‌ها به عنوان ابزاری قدرتمند برای ارزیابی عملکرد واحدهای تصمیم‌گیرنده‌ی متجلانس با چند ورودی و چند خروجی مورد استفاده قرار دارد.^[۳۱] و همکاران^[۳۱] با اشاره به این‌که، مدل‌های سنتی تحلیل پوششی داده‌ها با اختصاص مطلوب‌ترین اوزان به دنبال بیشینه کردن کارایی واحدهای هستند و این انعطاف‌پذیری اوزان نتایج ارزیابی را غیرقابل قبول می‌سازد، ابتدا با تعریف درجه‌ی رضایت یک واحد در رابطه با مجموعه‌ی اوزون‌ها، یک رویکرد ارزیابی وزن مشترک، شامل یک مدل بیشینه‌ی کمینه و دو الگوریتم است، ارائه می‌دهند و در نهایت، از مدل ارائه شده در ارزیابی^[۳۲] ۱۷ ناحیه‌ی جنگلی تایوان و انتخاب پژوهه‌ی تحقیق و توسعه استفاده می‌کنند.^[۳۲] قراخانی^[۳۲] و همکاران^[۳۲] در مطالعه‌ی با بیان این‌که رویکرد تحلیل پوششی داده‌ها امکان ارزیابی مشترک را فراهم نمی‌کند و همچنین بیش از یک واحد کارا شناخته می‌شود با استفاده از برنامه‌ریزی آرمانی، مدلی آرمانی برای محاسبه‌ی اوزان مشترک در تحلیل پوششی داده‌های شبکه‌ی پویا ارائه داده‌اند و شرکت‌های بیمه‌ی ایران را مورد مطالعه قرار می‌دهند.^[۳۵] صالحی صدقیانی^[۳۵]

داده‌های مربوط به ورودی و خروجی‌های مورد مطالعه از ورگاه کودا^[۲۴] [۲۵] و صورت‌های مالی متوجهی به سال مالی ۹۶ استخراج شده‌اند.

همچنین در مطالعه‌ی حاضر، تحلیل حساسیت بر روی شاخص‌های خروجی جامعه‌ی آماری انجام می‌شود و حاشیه‌ی امنیت واحد تحت بررسی (بیشینه‌ی مقداری که به خروجی تمام واحدها افزوده می‌شود و موجب تغییر در مقدار کارایی CCR واحد تحت بررسی نمی‌شود) در برابر بیشینه‌ی تغییر در خروجی سایر واحدها مورد بررسی قرار می‌گیرد.

با جمع‌آوری داده‌های مربوط به شاخص‌های خروجی و ورودی، مشخص شد که سود خالص تعدادی از شرکت‌ها منفی شده است، و از آن‌جا که مدل‌های الگوی DEA نمی‌توانند داده‌های منفی به خود بگیرند، به منظور مثبت کردن اعداد منفی، کوچک‌ترین عدد منفی موجود در سود خالص واحدها مشخص شده و قدر مطلق آن به سود خالص تمام واحدها واحد با منفی‌ترین مقدار سود اضافه شده است، تا مجموعه‌ی داده‌ها (متغیرها) برای اجرای الگوی DEA توسط نرم افزار آماده شوند.^[۲۶]

۱. مدل مناسب برای ارزیابی واحدهای تصمیم‌گیری با رویکرد تحلیل پوششی داده‌ها و وزن‌های مشترک به چه صورت است؟
۲. وضعیت عملکرد شرکت‌های دارویی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران با مدل پیشنهادی به چه صورت است؟

۲.۱.۱. پرسش‌های فرعی

۱. شاخص‌های مناسب برای ارزیابی شرکت‌های دارویی چیست؟
۲. شرکت‌های کارا با مدل CCR و مدل پیشنهادی کدام شرکت‌ها هستند؟
۳. قدرت تفکیک‌پذیری مدل ارائه شده به چه صورت است؟
۴. حاشیه‌ی امنیت شرکت‌های تحت بررسی نسبت به شاخص‌های خروجی به چه صورت است؟

۲. مراحل انجام پژوهش و شاخص‌های ورودی و خروجی الگوریتم انجام پژوهش در شکل ۱ آورده شده است

۵. مدل پیشنهادی برای محاسبه‌ی اوزان مشترک

در این مطالعه با مرور پیشینه‌ی مربوط به تحلیل پوششی داده‌ها و وزن‌های مشترک و سایر مدل‌های ارائه شده در این زمینه، برای محاسبه‌ی وزن‌های مشترک در مدل تحلیل پوششی داده‌ها، با استفاده از مفهوم کارایی یک مدل ریاضی به شرح زیر معرفی و استفاده می‌شود.

برای ساخت مدل پیشنهادی گام‌های زیر طی می‌شود:

۱. در گام نخست، رابطه‌ی ریاضی تعریف نسبت کارایی نوشته شده است، که مقدار آن همواره کوچک‌تر با مساوی یک است:

$$e_j = \frac{\sum_{r=1}^s u_r y_{rj}}{\sum_{i=1}^m v_i x_{ij}} \leq 1 \quad j = 1, 2, \dots, n \quad (2)$$

عوامل از ابتدا مشخص نیست، که به این عوامل، عوامل انعطاف‌پذیر گفته می‌شود. مدل‌هایی که تا کنون به این منظور ارائه شده است، واحد محورند؛ یعنی هر واحد فقط با توجه به وضعیت خودش به ارزیابی خود و تعیین ماهیت عوامل انعطاف‌پذیر برای خود و سایر واحدها می‌پردازد. که مسئله باعث تضمین خوش‌بینانه‌ی کارایی خواهد شد. در این مطالعه با استفاده از یک مدل وزن مشترک به ارزیابی کارایی و تعیین ماهیت یکتا برای عوامل انعطاف‌پذیر پرداخته شده است.^[۲۷] احدها و خمسه^[۲۸] با اشاره به این‌که اندازه‌ی کارایی واحد دومرحله‌ی می‌تواند ملاک خوبی برای رتبه‌بندی یک واحد باشد و با بیان مشکل وجود واحدهای کارا با رتبه‌ی یک، با انجام پژوهشی به رتبه‌بندی واحدهای کارا با استفاده از وزن مشترک دو مرحله‌ی پرداختند.^[۲۹] منصوری^[۳۰] و همکاران با ارائه‌ی مدلی غیرخطی برای محاسبه‌ی اوزان مشترک، شرکت‌های غذایی و آشامیدنی را بررسی می‌کنند. در این مطالعه شاخص‌های فروش و سود خالص به عنوان شاخص‌های خروجی و شاخص‌های هزینه‌ی مواد مستقیم، هزینه‌ی دستمزد مستقیم، هزینه‌های مالی، هزینه‌های سربار، و هزینه‌های توزیع و اداری به عنوان متغیرهای ورودی در نظر گرفته شده‌اند.^[۳۱]

با توجه به این‌که پژوهش‌های پیشین اصولاً دومرحله‌ی یا دارای تعداد واحدهای کارای بالا یا تکیک‌پذیری پایین هستند، در پژوهش حاضر با در نظر گرفتن خلل پژوهش‌های پیشین و رفع نواقص مدل‌های پیشین، مدلی تک مرحله‌ی در راستای رسیدن به وزن مشترک برای محاسبه‌ی کارایی واحدها ارائه می‌شود.

۴. روش‌شناسی پژوهش

از آن‌جاکه پژوهش حاضر در پی ارائه‌ی مدلی برای ارزیابی عملکرد واحدهای تصمیم‌گیری با استفاده از تحلیل پوششی داده‌ها و وزن‌های مشترک است، این تحقیق از لحاظ مدقق، تحقیق کاربردی است و با توجه به استفاده از روش‌های ریاضی و مدل‌سازی و کاربرد آن در تصمیم‌گیری، از نوع تحقیقات کمی - توصیفی می‌باشد. در پژوهش حاضر سعی شده است با استفاده از مطالعات انجام شده در زمینه‌ی تحلیل پوششی داده‌ها و در نظر گرفتن شکاف تحقیقات موجود، مدلی خطی و تک مرحله‌ی و ساده برای محاسبه‌ی اوزان مشترک ارائه و مدل اعتبارسنجی شود. جامعه‌ی آماری پژوهش، شرکت‌های دارویی پذیرفته شده در دسترس نبودن مقادیر است (به جز دو شرکت کی‌بی‌سی و پخش البرز که به علت در دسترس نبودن مقادیر مربوط به شاخص‌ها به طور مستقیم، در نظر گرفته نشده‌اند)، شاخص‌های ورودی و خروجی‌های در نظر گرفته شده با انجام مطالعات کتابخانه‌ی در زمینه‌ی ارزیابی عملکرد شرکت‌ها استخراج شده‌اند.^[۳۲] و با مصالحه و نظرخواهی از پنج تن از خبرگان دانشگاهی و بورسی به روش گالوله برای به منظور تأیید شاخص‌های مستخرج، بهره‌گیری به عمل آمده است که در جدول ۱ گردآوری شده‌اند.

جدول ۱. شاخص‌های ورودی و خروجی.

شاخص خروجی	شاخص ورودی
۱. سود خالص	۱. هزینه‌ی مواد مستقیم مصرفی
۲. فروش	۲. هزینه‌ی دستمزد مستقیم
۳. هزینه‌ی سربار	۳. هزینه‌ی مالی
۴. هزینه‌های مالی	۴. هزینه‌های توزیع و فروش
۵. هزینه‌های توزیع و فروش	۶. تعداد کارکان

زیر به منظور محاسبه‌ی وزن‌های مشترک ارائه می‌شود:

$$\text{Min} Z_0 = C$$

s.t :

$$\begin{aligned} \sum_{r=1}^s u_r y_{rj} - \sum_{i=1}^m v_i x_{ij} + C &\geq 0 \quad j = 1, \dots, n \\ \sum_{i=1}^m v_i x_{ij} - \sum_{r=1}^s u_r y_{rj} &\geq 0 \quad j = 1, 2, \dots, n \\ v_i, u_r &\geq \varepsilon \end{aligned} \quad (7)$$

که در آن x_{ij} و y_{rj} به ترتیب ورودی ام و خروجی t ام وارد v_i و u_r به ترتیب وزن ورودی i ام و وزن خروجی r ام و C حداکثر اختلاف بین مجموع موزون خروجی‌ها و مجموع موزون ورودی‌ها هستند.

همچنین در این مطالعه تحلیل حساسیت برای واحدهای تحت بررسی انجام می‌شود؛ و حاشه‌ی امنیت برای این دسته از واحدهای محاسبه می‌شود. برای تحلیل حساسیت گام‌های زیر طی می‌شود:

- گام ۱. انتخاب واحد مورد نظر برای انجام تحلیل حساسیت (واحد P) برای مشخص کردن اندازه‌ی حساسیت کارایی واحد نسبت به تغییر در خروجی سایر واحدهای اضافه می‌شود.
- گام ۲. متغیر k_t به خروجی t ام تمام واحدهای به جز واحد تحت بررسی (واحد P) اضافه می‌شود.

گام ۳. بیشینه‌ی مقدار k_t (حاشه‌ی امنیت نسبت به خروجی t ام) که موجب می‌شود همچنان واحد تحت بررسی مقدار کارایی به دست آورده در مدل CCR (E_{PCCR}) را قبل از اعمال تغییرات حفظ کند، محاسبه می‌شود. برای این منظور از مدل ۸ استفاده می‌شود:

$$\text{Max} Z_0 = k$$

s.t :

$$\begin{aligned} \sum_{r=1}^s u_r y_{rp} &= E_p CCR \times \sum_{i=1}^m v_i x_{ip} \\ \sum_{i=1}^m v_i x_{ip} &= 1 \\ \sum_{r=1}^{s-EXCEPT\ t} u_r y_{rj} + u_t(k_t + y_{tj}) - \sum_{i=1}^m v_i x_{ij} &\leq 0 \\ j &= 1, \dots, n, j \neq p \\ v_i, u_r, E_p CCR, k_t &\geq 0 \end{aligned} \quad (8)$$

نتیجه ۱: جایی که تابع هدف مدل ۸ جواب نامحدود داشته باشد، افزایش هر مقدار شاخص خروجی t ام تأثیری بر مقدار کارایی واحد تحت بررسی ندارد.
 نتیجه ۲: جایی که تابع هدف رابطه‌ی ۸ جواب صفر داشته باشد، افزایش هر مقدار شاخص خروجی t ام در تمام واحدهای کارایی واحد تحت بررسی را کاهش می‌دهد.
 نتیجه ۳: جایی که تابع هدف رابطه‌ی ۸ جوابی به غیر از صفر و نامحدود داشته باشد، افزایش شاخص خروجی t ام در تمام واحدهای تا به اندازه‌ی تابع هدف تأثیر بر مقدار کارایی واحد تحت بررسی ندارد.

مطالعات کتابخانه‌ی مربوط به شناخت مبانی نظری و بیان مسئله تحقیق و تعیین شکاف تحقیقاتی

مرور ادبیات در ارتباط با تحلیل پوششی داده‌ها و وزن‌های مشترک

ارائه مدل برای به دست آوردن وزن‌های مشترک و انجام تحلیل حساسیت

اعتبار سنجی مدل پیشنهادی

استخراج شاخص‌های ورودی و خروجی با انجام مطالعات کتابخانه‌ی و نظر خبرگان

استخراج مقادیر مربوط به شاخص‌ها از سایت کدال

محاسبه کارایی شرکت‌ها مدل پیشنهادی و مدل CCR

انجام تحلیل حساسیت واحدها و تعیین میزان امنیت این واحدها

تجزیه و تحلیل نتایج و ارائه پیشنهادات

شکل ۱. مراحل انجام پژوهش.

گام ۲. در این گام، رابطه‌ی ۲ که یک رابطه‌ی کسری است به یک رابطه‌ی خطی تبدیل می‌شود:

$$\sum_{r=1}^s u_r y_{rj} \leq \sum_{i=1}^m v_i x_{ij} \rightarrow \sum_{r=1}^s u_r y_{rj} - \sum_{i=1}^m v_i x_{ij} \leq 0 \quad j = 1, \dots, n \quad (3)$$

گام ۳. برای تبدیل کردن رابطه‌ی ۳ که یک نامعادله‌ی خطی است به یک معادله‌ی خطی، متغیر c_j به عنوان متغیر کمبود که نشان‌دهنده‌ی اختلاف بین مجموع موزون خروجی‌ها و مجموع موزون ورودی‌هاست، به رابطه‌ی ۳ اضافه می‌شود:

$$\sum_{r=1}^s u_r y_{rj} - \sum_{i=1}^m v_i x_{ij} + c_j = 0 \quad j = 1, \dots, n \quad (4)$$

گام ۴. در این گام بیشترین مقدار متغیر c_j برابر با C در نظر گرفته می‌شود:

$$\text{Max}_j (c_j) = C \quad j = 1, \dots, n \quad (5)$$

گام ۵. متغیر c_j از رابطه‌ی ۴ حذف می‌شود و به جای آن متغیر C قرار داده می‌شود که با این تغییر رابطه‌ی ۴ به یک نامعادله تبدیل می‌شود:

$$\sum_{r=1}^s u_r y_{rj} - \sum_{i=1}^m v_i x_{ij} + C \geq 0 \quad j = 1, \dots, n \quad (6)$$

گام ۶. در نهایت با هدف کمینه‌کردن متغیر C (بیشترین مقدار متغیر کمبود) مدل

جدول ۲. نتایج مثال عددی کاثو و هنگ (۵۰۰۲۰) (نرم افزار Lingo ۱۷).

پیشنهادی	مدل	ردیگران	رضوی و دیگران	GP	کاثو و هنگ (۵۰۰۲۰)			CCR	DMU
					MAD	MSE	MAX		
(۱)۱	(۱)۱	(۱)۱	(۱)۱	(۱)۱	(۱)۱	(۱)۱	(۱)۱	(۱)۱	۱
(۶)۰,۳۶۷۲	(۸)۰,۳۷۳۹	(۱)۱	(۱)۱	(۱)۱	(۱)۱	(۱)۱	(۱)۱	(۱)۱	۲
(۱۷)۰,۱۴۴	(۳)۰,۷۲	(۱)۱	(۱)۱	(۱)۱	(۳)۰,۹۹۸۹	(۱۱)۰,۷۲۳۱	(۱)۱	(۱)۱	۳
(۵)۰,۴۲۰۱	(۴)۰,۵۲۱۱	(۱)۱	(۱)۱	(۱)۱	(۴)۰,۹۹۲۷	(۴)۰,۸۹۸۴	(۱)۱	(۱)۱	۴
(۴)۰,۴۹۴۴	(۶)۰,۵۰۷۲	(۱)۱	(۱)۱	(۱)۱	(۵)۰,۹۴۴۷	(۵)۰,۹۸۶۶	(۱)۱	(۱)۱	۵
(۱)۱	(۱)۱	(۶)۰,۹۶۵۴	(۹)۰,۸۵۲۴	(۶)۰,۹۱۲۳	(۶)۰,۸۶۹۲	(۱)۱	(۱)۱	(۱)۱	۶
(۸)۰,۲۸۷۶	(۷)۰,۴۰۲۸	(۸)۰,۸۷۴۳	(۶)۰,۹۲۴۴	(۷)۰,۸۸۴۹	(۹)۰,۷۴۳۲	(۱)۱	(۱)۱	(۱)۱	۷
(۹)۰,۲۶۱۲	(۹)۰,۲۷۰۷	(۹)۰,۸۴۸۹	(۷)۰,۸۹۵۴	(۹)۰,۸۷۰۷	(۵)۰,۸۳۳۹	(۱)۱	(۱)۱	(۱)۱	۸
(۳)۰,۵۴۹۷	(۵)۰,۵۲۰۲	(۱۳)۰,۶۷۸۳	(۱۴)۰,۶۶۱۹	(۱۲)۰,۶۶۹	(۱۲)۰,۷۲۳	(۱)۱	(۱)۱	(۱)۱	۹
(۷)۰,۳۲۶۱	(۱۰)۰,۳۰۵۹	(۷)۰,۸۷۹۷	(۸)۰,۸۷۲۱	(۸)۰,۸۷۶۸	(۶)۰,۸۷۶۱	(۱۰)۰,۹۴۰۳	(۱۰)۰,۹۴۰۳	(۱۰)۰,۹۴۰۳	۱۰
(۱۳)۰,۲۲۴	(۱۷)۰,۱۳۷۷	(۱۵)۰,۶۵۲۶	(۱۵)۰,۶۳۹۸	(۱۵)۰,۶۵۱۸	(۱۳)۰,۶۵۷۷	(۱۱)۰,۹۳۴۶	(۱۱)۰,۹۳۴۶	(۱۱)۰,۹۳۴۶	۱۱
(۱۲)۰,۲۳۳۸	(۱۱)۰,۲۸۲۹	(۱۱)۰,۷۱۷۵	(۱۰)۰,۷۴۵۶	(۱۰)۰,۷۲۸۲	(۸)۰,۷۵۹۴	(۱۲)۰,۸۲۹	(۱۲)۰,۸۲۹	(۱۲)۰,۸۲۹	۱۲
(۱۵)۰,۱۹۹	(۱۶)۰,۱۸۸۸	(۱۶)۰,۶۲۲۷	(۱۷)۰,۶۲۲۶	(۱۶)۰,۶۲۲۶	(۱۴)۰,۶۴۵۳	(۱۳)۰,۷۹۹۷	(۱۳)۰,۷۹۹۷	(۱۳)۰,۷۹۹۷	۱۳
(۱۱)۰,۲۵۷۳	(۱۲)۰,۲۶۳۱	(۱۲)۰,۷۱۲۳	(۱۲)۰,۷۱۱۴	(۱۲)۰,۷۱۴۲	(۱۰)۰,۷۴۰۶	(۱۴)۰,۷۷۳۳	(۱۴)۰,۷۷۳۳	(۱۴)۰,۷۷۳۳	۱۴
(۱۰)۰,۲۶۰۸	(۱۲)۰,۲۳۶۴	(۱۰)۰,۷۲۱۵	(۱۱)۰,۷۲۴۵	(۱۱)۰,۷۲۲۱	(۱۵)۰,۶۴۲۱	(۱۵)۰,۷۶۲۷	(۱۵)۰,۷۶۲۷	(۱۵)۰,۷۶۲۷	۱۵
(۱۶)۰,۱۳۱۹	(۱۵)۰,۱۹۶۵	(۱۴)۰,۶۶۹۶	(۱۳)۰,۶۹۹۶	(۱۳)۰,۶۸۱۱	(۱۷)۰,۴۶۶۵	(۱۶)۰,۷۴۲۵	(۱۶)۰,۷۴۲۵	(۱۶)۰,۷۴۲۵	۱۶
(۱۴)۰,۱۵۱۸	(۱۳)۰,۲۵۸۹	(۱۷)۰,۵۶۲۵	(۱۶)۰,۶۳۱	(۱۷)۰,۶۰۶۸	(۱۶)۰,۵۹۰۸	(۱۷)۰,۶۸۷۳	(۱۷)۰,۶۸۷۳	(۱۷)۰,۶۸۷۳	۱۷
۰,۳۶	۰,۴۲	۰,۸۱۷	۰,۸۱۹	۰,۸۱۸	۰,۷۷	۰,۹۱	میانگین کارایی		

مناسب با مدل پایه‌یی (CCR) دارد که با توجه به قدرت تفکیک‌پذیری بالای مدل به دلیل تعداد واحد کارایی کمتر و میانگین کارایی کل کمتر و وجود ضریب همبستگی مناسب مدل با سایر مدل‌ها اعتبار مدل پیشنهادی تأیید می‌شود.

۶. اعتبارسنجی مدل ارائه شده به منظور اعتبارسنجی مدل ارائه شده، با توجه به مطالعات پیشین در زمینه‌ی اعتبارسنجی مدل‌های ارائه شده برای محاسبه‌ی اوزان مشترک انجام شده است، از مثال عددی ارائه شده در مقاله‌ی کاثو و هنگ [۲۰۰۵] استفاده شده است.

نتایج به دست آمده با استفاده از نرم افزار لینگو ۱۷^{۳۵}، با نتایج تعدادی از مدل‌های ارائه شده در این زمینه که از مثال عددی کاثو و هنگ برای اعتبارسنجی آنها نیز استفاده شده است، مقایسه می‌شود که در جدول ۲ آورده شده است. اعداد درون هر ستون جدول ۲ بیان‌گر کارایی نسبی واحدها براساس مدل مربوط و اعداد درون پرازنزها نشان دهنده رتبه‌ی واحدهاست. همچنین با توجه به رتبه‌ی بودن مقادیر از ضریب همبستگی اسپیرمن رتبه‌یی به کمک نرم افزار SPSS برای محاسبه‌ی ضریب همبستگی و اعتبارسنجی مدل استفاده شده است و میانگین کارایی نیز محاسبه شده است.

نتایج جدول ۲ نشان می‌دهد مدل ارائه شده نسبت به سایر مدل‌ها از قدرت تفکیک‌پذیری بیشتری برخوردار است؛ زیرا در مدل پیشنهادی تعداد واحدهای کارا نسبت به سایر مدل‌ها تقلیل یافته است و میانگین کارایی کمتری نسبت به سایر مدل‌ها دارد که قدرت ارزیابی و تصمیم‌گیری را برای مدیران و تصمیم‌گیران افزایش می‌دهد. جدول ۳ بیان‌گر نتایج ضریب همبستگی رتبه‌یی اسپیرمن بین مدل ارائه شده و مدل‌های پرکاربرد و مرتبط پیشین است.

نتایج جدول ۳ همچنین نشان می‌دهد مدل پیشنهادی ضریب همبستگی

۷. ارزیابی عملکرد شرکت‌های دارویی پذیرفته شده در بورس با استفاده از مدل پیشنهادی و مدل CCR و تحلیل حساسیت

بس از اعتبارسنجی و تأیید شدن اعتبار مدل پیشنهادی، عملکرد شرکت‌های دارویی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران با مدل پایه‌یی (CCR) و مدل پیشنهادی ارزیابی شده است و نتایج در جدول ۴ گردآوری شده است.

نتایج جدول ۴ نشان می‌دهد که مدل پیشنهادی دارای قدرت تفکیک‌پذیری خوبی است. همچنین مقدار ضریب همبستگی اسپیرمن محاسبه شده بین مقدار کارایی نسبی به دست آمده با استفاده از مدل CCR و مدل پیشنهادی برای شرکت‌های دارویی، با استفاده از نرم افزار SPSS، برابر با ۰,۸۳۱ شده است که بیان‌گر همبستگی بالای نتایج مدل ارائه شده با مدل CCR است، که اعتبار مدل را تأیید می‌کند. سه شرکت در هر دو مدل کارا شده‌اند و یک شرکت ناکاراترین شرکت است. همچنین نتایج بیان می‌کنند که شرکت‌ها نسبت به شاخص دوم از حساسیت

جدول ۳. ضریب همبستگی اسپیرمن (نرم افزار SPSS).

مدل	ردیگران (۲۰۰۸)	ردیگران (۲۰۱۴)	GP ماکوتی و ردیگران (۲۰۰۸)	GP				CCR
				MAD	MSE	MAX	CCR	
-	-	-	-	-	-	-	۱	CCR
-	-	-	-	-	۱	۰,۷۵۳	MAX	
-	-	-	-	۱	۰,۸۱۴	۰,۷۴۶	MSE	
-	-	-	۱	۰,۹۷۵	۰,۸	۰,۷۴	MAD	
-	-	۱	۰,۹۶۴	۰,۹۸۱	۰,۸۲۱	۰,۷۶۳	ماکوتی و ردیگران (۲۰۰۸)	
-	۱	۰,۴۲۶	۰,۳۹۱	۰,۳۳۸	۰,۴۹	۰,۷۲۲	ردیگران (۲۰۱۴)	
۱	۰,۷۰۶	۰,۶	۰,۵	۰,۵۴۸	۰,۷۳۱	۰,۷	مدل پیشنهادی	

اعتبارسنجی مدل پیشنهادی و با توجه به اهمیت شرکت‌های دارویی در سلامت و درمان بیماری‌های افراز جامعه، شرکت‌های دارویی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادران تهران ارزیابی شده‌اند و نتایج بررسی نشان می‌دهد که در مدل CCR، ۸ شرکت دارای کارایی برابر با یک هستند اما در مدل پیشنهادی تنها کارایی ۳ شرکت برابر با یک شده است. همچنین عمل تحلیل حساسیت انجام گرفته بر روی شرکت‌های تحت بررسی نشان می‌دهد که حساسیت خروجی اول (سود خالص) نسبت به خروجی دوم (فروش) بیشتر است؛ زیرا بسیاری از شرکت‌ها با افزایش مقدار خروجی دوم همچنان کارایی CCR خود را حفظ می‌کنند و ۲ واحد از ۳ واحد کارایی مدل پیشنهادی دارای حاشیه امنیتی مناسبی هستند.

۱.۸. پیشنهادهای کاربردی
 ۱. شرکت‌های دارویی می‌توانند، با توجه به کارایی به دست آمده، واحدهای کارا (شرکت البرز دارو، سرمایه‌گذاری شفادر و تولید و صادرات ریشمک) را به عنوان واحدهای مرجع در نظر گیرند و از تجربه‌های آنها در راستای افزایش بهره‌وری و کارایی خود بهره‌ی لازم را ببرند.
 ۲. از آنجا که ارزیابی عملکرد امکان عارضه‌یابی را برای شرکت‌ها فراهم می‌کند، شرکت‌ها می‌توانند با بررسی روند خود موجبات عملکرد بهتر را فراهم نمایند.

۲.۸. محدودیت‌های پژوهش
 ۱. از جمله محدودیت‌های پژوهش، زیاد بودن شاخص‌های ورودی و خروجی است، که در این پژوهش شاخص‌ها با توجه به مطالعات پیشین و نظر خبرگان انتخاب شده‌اند. که البته در این مورد، می‌توان از تحلیل عاملی نیز استفاده کرد.
 ۲. در دسترس نبودن اطلاعات برخی از شرکت‌ها به صورت مستقیم از دیگر محدودیت‌های این پژوهش است.

۳.۸. پیشنهادهایی برای پژوهش‌های آتی
 ۱. استفاده از مدل ارائه شده به منظور ارزیابی عملکرد سایر شرکت‌ها؛

کمتری برخوردارند و افزایش آن به هر میزان تأثیری بر کارایی CCR بسیاری از واحدهای ندارد.

۸. نتیجه‌گیری و پیشنهادها
 ارزیابی عملکرد از جمله مهم‌ترین مباحث مدیریتی است که توسعه و بهبود فرایندهای سازمان‌ها و شرکت‌ها را فراهم می‌کند. با توجه به اهمیت ارزیابی عملکرد تا کنون مدل‌های مختلفی به منظور ارزیابی عملکرد سازمان‌ها و شرکت‌ها ارائه شده است. یکی از مهم‌ترین مدل‌های ارائه شده برای این منظور، رویکرد تحلیل پوششی داده‌های کارایی به شاخص‌های ورودی و خروجی واحدهای تحت بررسی و محاسبه‌ی کارایی نسبی، عمل ارزیابی را انجام می‌دهد. در مدل‌های پایه‌ی نظری CCR اوزان ورودی و خروجی‌های مشابه از واحدی به واحدی دیگر تغییر می‌کند که از ایرادهای وارد به این رویکرد است و عمل ارزیابی تحت شرایط یکسان را فراهم نمی‌کند. که در مطالعه‌ی حاضر به منظور رفع ایجاد وارد به تحلیل پوششی داده‌ها، مدلی برای محاسبه‌ی اوزان مشترک ارائه شده است. در مطالعات پیشین انجام شده نظری صالحی صدقه‌یانی و همکاران، زهره‌بندهان و همکاران ۲۰۰۹، رضوی و همکاران ۲۰۱۴، کائو و هنگ (۲۰۰۵)، مدل وزن مشترک ارائه شده دومرحله‌ی است در حالی که مدل پیشنهادی حاضر مدلی تک‌مرحله‌ی است و محاسبات را بسیار کمتر می‌کند و از پیچیدگی مدل می‌کاهد. همچنین مدل حاضر قابلیت فهم و سادگی و کارایی بالاتری نسبت به مدل‌های پیشین نظری مدل‌های ونگ و همکاران ۲۰۱۶، وو و همکاران ۲۰۰۸، قرخانی و همکاران ۱۸، شینوی و سوشااما ۲۰۱۴ دارد. از دیگر مزایای مدل ارائه شده، عدم اختصاص وزن صفر به شاخص‌های است که موجب می‌شود تمام شاخص‌ها برای ارزیابی مورد استفاده قرار گیرند. همچنین نتایج نشان می‌دهد که مدل پیشنهادی نسبت به سایر مدل‌های ارائه شده قدرت تفکیک‌پذیری بالایی دارد و از سادگی و محاسبات کمتری برخوردار است. همچنین ضریب همبستگی اسپیرمن رتبه‌ی محاسبه شده نشان می‌دهد که مدل پیشنهادی دارای ضریب همبستگی مناسبی با سایر مدل‌های است و اعتبار مدل نیز تأیید می‌شود. در این مطالعه پس از

جدول ۴. کارایی شرکت‌های دارویی با مدل CCR و مدل پیشنهادی و تحلیل حساسیت (نرم‌افزار Lingo ۱۷).

ردیف	نماد	نام شرکت	کارایی CCR	کارایی پیشنهادی	مدل	تحلیل حساسیت	تحلیل حساسیت	نسبت به خروجی اول (ارقام به میلیون ریال)	نسبت به خروجی دوم (ارقام به میلیون ریال)
۱	دالبر	البرز دارو	۱	۱		۵۶۱۹۵۳,۴	۵۶۱۹۵۳,۴	۱	۱
۲	شفا	سرمایه‌گذاری شفا دارو	۱	۱		۱۱۵۶۳۸۳	۱۱۵۶۳۸۳	۱	۱
۳	ریشمک	تولید و صادرات ریشمک	۱	۱		۲۱۰۵۴۱۶	۲۱۰۵۴۱۶	۱	۱
۴	والبر	سرمایه‌گذاری البرز	۱	۰,۹۲۵	۰,۹۲۵	۱۴۴۱۲۵۰	۱۴۴۱۲۵۰	۰,۹۲۵	۰,۹۲۵
۵	دزهراوی	داروسازی زهراوی	۱	۰,۶۲۳	۰,۶۲۳	۱۹۰۳۴۴,۶	۱۹۰۳۴۴,۶	۰,۶۲۳	۰,۶۲۳
۶	دسانکو	داروسازی سبحان	۱	۰,۶۹۸	۰,۶۹۸	۲۳۰۸۸۷۹	۲۳۰۸۸۷۹	۰,۶۹۸	۰,۶۹۸
۷	دسبانا	دسبانا	۱	۰,۹۵	۰,۹۵	۱۱۸۸۴۱,۳	۱۱۸۸۴۱,۳	۰,۹۵	۰,۹۵
۸	دفران	فرآورده‌های تزریقی ایران	۱	۰,۷۵۹	۰,۷۵۹	نامحدود	نامحدود	۰,۷۵۹	۰,۷۵۹
۹	دسبحان	سبحان دارو	۰,۹۵۹	۰,۸۴۶	۰,۸۴۶	۷۸۴۷۱۶	۷۸۴۷۱۶	۰	۰
۱۰	داسوه	داروسازی اسوه	۰,۹۳۶	۰,۸۲۵	۰,۸۲۵	نامحدود	نامحدود	۰	۰
۱۱	برکت	گروه دارویی برکت	۰,۹۲۵	۰,۸۰۹	۰,۸۰۹	۶۳۷۷,۹۸۴	۶۳۷۷,۹۸۴	۰,۸۰۹	۰,۸۰۹
۱۲	دسبحا	گروه دارویی سبحان	۰,۸۷۹	۰,۷۸۴	۰,۷۸۴	نامحدود	۱۸۸۲,۶۸۹	۰,۷۸۴	۰,۷۸۴
۱۳	دشیمی	شیمی دارویی داروپخش	۰,۸۱۸	۰,۷۴۸	۰,۷۴۸	۰	۰	۰	۰
۱۴	دامین	داروسازی امین	۰,۸۰۸	۰,۷۵۸	۰,۷۵۸	نامحدود	نامحدود	۰	۰
۱۵	دادام	داروسازی زاگرس فارماد پارس	۰,۷۷۵	۰,۶۷۳	۰,۶۷۳	۰	۰	۰	۰
۱۶	دجابر	داروسازی جابرین حیان	۰,۷۶۸	۰,۷۲	۰,۷۲	۲۱۸۱۱۵۲۷	۲۱۸۱۱۵۲۷	۰	۰
۱۷	دتولید	داروسازی تولید دارو	۰,۷۶۱	۰,۶۶۹	۰,۶۶۹	۳۲۷۳,۰۸۰	۳۲۷۳,۰۸۰	۰	۰
۱۸	دیران	ایران دارو	۰,۷۶	۰,۶۶۵	۰,۶۶۵	نامحدود	نامحدود	۰	۰
۱۹	تیپیکو	سرمایه‌گذاری دارویی تأمین	۰,۷۶	۰,۷۲۱	۰,۷۲۱	نامحدود	نامحدود	۰	۰
۲۰	دارو	کارخانجات داروپخش	۰,۷۴	۰,۴۱۵	۰,۴۱۵	نامحدود	۲۷۷۱,۱۵	۰	۰
۲۱	دلقما	دارویی لقمان	۰,۷۴	۰,۶۸۲	۰,۶۸۲	نامحدود	نامحدود	۰	۰
۲۲	دلر	داروسازی اکسیر	۰,۷۱۸	۰,۵۰۴	۰,۵۰۴	نامحدود	۳۱۵۱,۴۲	۰	۰
۲۳	دکوثر	داروسازی کوثر	۰,۷۱۷	۰,۶۰۶	۰,۶۰۶	نامحدود	۲۶۶۰,۲۵	۰	۰
۲۴	دابور	داروسازی ابوریحان	۰,۷۱۶	۰,۶۱۶	۰,۶۱۶	نامحدود	نامحدود	۰	۰
۲۵	درازک	دارویی رازک	۰,۷۱۴	۰,۶۷۳	۰,۶۷۳	نامحدود	نامحدود	۰	۰
۲۶	دکیمی	کیمیدارو	۰,۶۶۲	۰,۶۱۳	۰,۶۱۳	نامحدود	۴۷۳,۲۰۰۴	۰	۰
۲۷	کاسپین	داروسازی کاسپین تأمین	۰,۶۵۵	۰,۶۰۳	۰,۶۰۳	نامحدود	نامحدود	۰	۰
۲۸	دعبید	لایبراتور داروسازی دکتر عبیدی	۰,۶۴۷	۰,۳۵۹	۰,۳۵۹	نامحدود	نامحدود	۰	۰
۲۹	دفارا	داروسازی فاری	۰,۲۵	۰,۱۹۵	۰,۱۹۵	نامحدود	۱۶۲۶۵,۸۳	۰	۰

- مشخص شدن حساسیت واحد تحت بررسی نسبت به هریک از شاخص‌های واحد‌های دیگر؛
۵. در نظر گرفتن عواملی غیر از عوامل درونی و سیاست‌های کلان برای ارزیابی عملکرد.

۲. توسعه‌ی مدل‌های تک مرحله‌ی با قدرت تفکیک‌پذیری بیشتر؛

۳. انجام تحلیل حساسیت بر روی ورودی واحد‌ها؛

۴. انجام تحلیل حساسیت به طور مجزا بر روی هریک از شاخص‌ها به منظور

پانوشت‌ها

1. Artley
2. data envelopment analysis
3. Charnes, Cooper & Rohdes
4. CCR
5. Farrell
6. decision making unit (DMU)
7. Roll
8. Stern & Friedman
9. Hashimoto & Wu
10. Cook, W. D., Kress
11. Kao & Hung
12. Wang
13. Zohrehbandian
14. Qu
15. Borzoei & Zohrehbandian
16. Ramezani
17. Peng & Liu
18. Shinoy & Sushama
19. Li & Reeves
20. Razavi Hajiagha
21. Kornbluth
22. Hatami
23. Wu
24. Gharakhani
25. Sadaghiani salehi
26. Salamzadeh
27. Shoja
28. Amiri
29. Saati & Shayesteh
30. Asgharian
31. Korzedin & Mirbolouki
32. Ahadzadeh & Khamseh
33. Mansuri
34. Codal
35. Lingo

منابع (References)

1. Oliya, M.S., Modarresi, S.N., Behjat, M. and et al. "Performance evaluation systems an introduction", First print., NAS., pp.1, Tehran., (2010) (In Persian)
2. Nahavndi, N. and Sharifinia, M. "Designing a model for performance evaluation and ranking of Insurance companies by integrated BSC-DEA method", *Industrial Engineering & Management*, **33.1** 2.2, pp. 27-37. (2018). (In Persian)
3. Salehi, S.M., Nikukar, G.H.H., Mohammadi, A. and et al. "Pattern design and performance evaluation of branches
- of banks and financial institutions (case study: bank qvamyn)", *Journal of Business Management*, **37**, pp. 127-268 (2011). (In Persian)
4. Artley, W. and suzan, S. "The performance-based management handbook establishing and integrated performance measurement system", **2**, pp.1 Internet: <http://www.ora.u.gov/pbm>. (2001).
5. Eslami Bidgoli, G.H.R. and Naghsh Tabrizi, B. "Evaluation of pharmaceutical companies in tehran stock market using DEA technique", *Journal of Economic Modeling*, **11**, pp. 135-159 (2014). (In Persian)
6. Rahimi, Gh. "Performance evaluation and continuous improvement of the organization" *Tadbir Journal*, **17**173, pp. 41-44 (2003). (In Persian)
7. Jahanshahloo, GH., Hosseinzadeh Lotfi, F. and Nikomaram, H. "Data envelopment analysis and its applications", Asar Nafis., Tehran (2010). (In Persian)
8. Charnes, A., Cooper, W.W. and Rohdes, E. "Measuring the efficiency of decision making units", *European Journal of Operational Research*, **26**, pp. 429-444 (1978).
9. Mehregan, M. *Data Envelopment Analysis Quantitative Models for Organizational Performance Management*, 2nd Edition., Ketab e Daneshgahi., pp.57, Tehran. (2012). (In Persian)
10. Memariani, A. and Saati, S. "Fuzzy Sets Theory & DEA", *third Conference on Fuzzy sets & Its Applications*, University of Sistan & Baluchestan, Iran, pp. 159-170 (2002). (In Persian)
11. Amiri. M., Alami, A. and Abtahi, S.H. "Offering a model in data envelopment analysis to obtain common set of weights using fuzzy logic", *Journal of Industrial Management Studies*, **6**17, pp. 135-151 (2007). (In Persian)
12. Moetameni, A. "Desiginin a productivity dynamic model with DEA approach", *Faculty of Management & Accounting., Tarbiat Modares University., PHD Thesis*, Tehran (2001). (In Persian)
13. Hale, J. "Performance based management: what every manager should do to get result", 1edition, John Wiley & Sons Publisher, New York (2004).
14. Pierce, J. "Efficiency progress in the new south wales government", *Presented at the International Conference on Public sector*, Internet: <http://www.Treasury.nsw.gov.edul.>, (1997).
15. Roll, Y., Cook, W. D. nd Golany, B. "Controlling factor weights in data envelopment aqnalysis" *IIE Transactions*, **23** 1, pp. 2-9. (1991).

16. Liu, F-H.F. and Peng, H.H. "Ranking of units on the DEA frontier with common weights" *Computers and Operational Research*, **35** 5, pp. 1624-1637. (2008).
17. Makui, A., Alinzhad, A., KianiMavi, R. and et al. "A goal programming method for finding common weights in DEA with an improving discriminating power por efficiency", *Journal of Industrial System Engineering*, **14**, pp. 293-303. (2008).
18. Mehregan, M., *Operational Research Linear Programming and Its Application*, 4th edition., Nashre Ketabe Daneshgahi., pp.179, Tehran. (2008) (In Persian)
19. Stern, Z. S. and Friedman, L. "DEA and the discriminant analysis of ratios for ranking units", *European Journal of Operational Research*, **111**3, pp. 470-478 (1995)
20. Cook, W. D. and Kress, M. "A multiple criteria decision model with ordinal preference data", *European Journal of Operational Research*, **54**2, pp. 191-198 (1991).
21. Hashimoto, A. and Wu, D. A. "A DEA- compromise programming model for comprehensive ranking", *Journal of the Operations Research Society of Japan*, **47**2, pp. 73-81 (2004).
22. Kao, C. and Hung, H. T. "Data envelopment analysis with common weights: the compromise solution approach", *Journal of The Operational Research Society*, **56**10, pp. 1196-1203 (2005).
23. Wang, Y.M., Lou, Y. and Liang, L. "Ranking decision making units by imposing a minimum weight restriction in the data envelopment analysis", *Journal of Computational and Applied Mathematics*, **223**1, pp. 469-484 (2007).
24. Zohrehbandian, M., Makui, A. and Alinezhad, A. "A compromise solution approach for finding common weight in DEA: an improvement to kao and Hung's approach", *Operational Research and Society*, **61**4, doi: 10.1057/jors.2009.4, pp. 1-7 (2009).
25. Qu, Q. "Determination if weights for the ultimate cross efficiency: a use of principle component analysis technique", *Journal of Software*, **71**0., pp. 2177-218 (2012).
26. Borzoei, S. and Zohrehbandian, M. "Common weights for the evaluation of decisionmaking units with nonlinear virtual inputs and outputs", *Int. J. Data Envelopment Analysis (ISSN 2345-458X)*, **1** 3, pp. 167-173. (2013).
27. Peng, H. H. and Liu, f-H. " Ranking of units on the DEA frontier with common weights", *Computer & Operational Research*, **35**5, pp. 1624-1637 (2008).
28. Ramezani-Tarkhorani, S., Khodabakhshi, M., Mehrabian, S. and et al. "Ranking decision making units with common weights in DEA", *Applied Mathematical Modelling*, **38** 15-16, pp. 3890-3896 (2014)
29. Li, X-B. and Reeves, G-R. "A multiple criteria approach to data envelopment analysis", *European Journal of Operational Researc*, **115**3, pp. 507-511 (1991).
30. Shinoy, G and Sushama, C.M. "Evaluation of efficiency in data models using a common weights", *International Journal of Innovative Research in Science, Engineering and Technology*, **3** Special 5, ISSN (Online) : 2319 - 8753, ISSN (Print) : 2347 - 6710 (2014).
31. Kornbluth, J. "Analysis policy effectiveness using cone restricted data envelopment analysis", *Journal of Operational Research and Society*, **42**12, pp. 1097-1104 (1991).
32. Razavi Hajagha, S.H., Hashemi, Sh. S. and Amoozad Mahdiraji, H. "DEA with common set of weights based on a multi objective fractional programming problem", *International Journal of Industrial Engineering & Production Research*, **25**3, pp. 207-214 (2014).
33. Hatami-Marbini, A., Tavana, M., Agrell, P. and et al. "A common-weights DEA model for centralized resource reduction and target setting" *Computer & Industrial Engineering*, **79**, oi.org/10.1016/j.cie.2014.10.024., pp. 195-203 (2015).
34. Wu, J., Chu, J., Zhu, Q. and et al."Determining common weights in data envelopment analysis based on the satisfaction degree", *Journal of the Operational Research Society*, **67** 12, pp. 1446-1458 (2016).
35. Gharakhani, D., Toloe Eshlaghy, A., Fathi Hafshejani, K. and et al. "Common weights in dynamic network DEA with goal programming approach for performance assessment of insurance companies in Iran", *Management Research Review*, **41**8, pp. 920-938 (2018).
36. Sadaghiani salehi, J., Amiri, M., Razavi, S.H. and et al. "A linear goal programming model for calculating common weights in data envelopment analysis problems", *Industrial Management Journal*, **12**, pp. 89-104 (2009). (In Persian)
37. Salamzadeh, M.S. "Evaluating of the relative efficiency of the accepted pharmaceutical companies in tehran stock exchange" *Master Thesis.*, Islamic Azad University Sience and Research, Tehran., Iran (2005). (In Persian)
38. Shoja, T. "Evaluating of relative efficiency and ranking of cement and pharmaceutical companies accepted in Tehran Stock Exchange using the data envelopment analysis model and its relationship with stock returns and prices" *Master Thesis.*, Islamic Azad University Sience and Research., Tehran., Iran (2009). (In Persian)
39. 39] Amiri, M., Alimi, A., Abtahi, S.H. "Offering a model in data envelopment analysis to obtain common set of weights using fuzzy logic". *Industrial Management Studies.*, Vol 6., Issue 17., PP 135-151, (2007). (In Persian)
40. Saati, S. and Shayesteh, A. "Some methods to rank DMU by SCW in DEA", *Journal Of Operational Research & Its Applications*, **9**4, pp. 107-117 (2012). (In Persian)
41. Asgharian, S., Hosseinzadeh Lotfi, F. and Poorkazemi, A., "General and two-step efficiency of bank branches with using a common weight subset with fuzzy method", *6th International Conference On DEA*, Islamic Azad University Lahijan Branch., Iran., COI: DEA06_120. (2014). (In Persian)
42. Korzedin, M. and Mirbolouki, M. "Uniquely classifying flexible measures by a CWS model", *Journal of new researches in Mathematics*, **28**, pp. 21-28 (2018). (In Persian)
43. Ahadzadeh, M.N. and Khamseh, E. "Ranking efficient DMUs in two-stage network DEA with common weights method", *Journal of new researches in Mathematics*, **31**1, pp. 5-18 (2017). (In Persian)

- ارهی مدنی چنی به منور از زندی علیگرد...
- 44. Mansouri, S., Amiri, M. and Bamdadoufi, H. "Provide a model for performance evaluation of decision making units by using common weight model of DEA approach", *Journal of Operational Research and Its Applications*, **151**, pp. 1-17 (2018). (In Persian)
 - 45. <https://www.codal.ir>
 - 46. Esmaili, A. and Shakeri, H. "Prediction of financial distress in tehran stock exchange approved companies using simple Bayesian network and comparing it with DEA", *Financial Engineering and Portfolio Management*, **622**, pp. 1-28 (2015). (In Persian).